

شمعدانی عطری Plargonium & Geranium

حسین حسینی^۱، علیرضا مظاهری^۲

۱- کارشناس ارشد گیاهان دارویی، تحقیقات کشاورزی، کشت و صنعت گلکاران، کاشان

۲- کارشناس گیاهان دارویی، تحقیقات کشاورزی، کشت و صنعت گلکاران، کاشان

۱. مقدمه:

تیره شمعدانی مشتمل بر ۱۲ جنس و ۸۰۰ گونه می باشد که در غالب نقاط کره زمین بوضوح پراکنده می شود و بیشترین انتشار آن در منطقه مدیترانه و در مناطق معتدل دو نیمکره می باشد. پیدایش آن به دوره الیگوسن برمی گردد. حدود ۲۰۰ سال پیش لینه گیاهشناس معروف حدود ۳۵ گونه شمعدانی را تحت نام ژرانیوم طبقه بندی کرد.

کشت و کار آن در جهان سابقه طولانی دارد. اولین تولیدکننده ژرانیوم در جهان ایسلند بود اما اولین سعی و تلاش در جهت تولید ژرانیوم در سطح وسیع در morocco صورت گرفت که با شکست بزرگی مواجه شد و دلایل این شکست عبارت بودند از:

۱- سرمای زمستان ۲- گرمای شدید تابستان ۳- کمبود آب

۴- بی تجربگی پرورش دهندگان ۵- رعایت نکردن اصول صحیح کوددهی

و در این راستا میزان تولید اسانس سالیانه ۱۰۰ کیلو بوده است.

کشت و کار ژرانیوم و پلارگونیم در ایران سابقه چندان طولانی ندارد. و قبلاً بیشتر به عنوان گلدان تزئینی در منازل و گلخانه ها از آنها نگهداری می شد. ولی در چند سال اخیر با پیشرفت صنعت اسانس گیری و کاربرد اسانس آن در صنایع مختلف به کشت و کار آن در سطوح وسیع توجه خاص شده است.

در ایران صدها رقم شمعدانی طی سالیان گذشته وارد شده و کشت و پرورش آن جنبه سنتی یافته است.

همانطور که ذکر شد گذشته مردم با کشت و کار این گلها در باغها و خانه ها همبستگی پیدا کرده است. دسته ای از شمعدانیها را به عنوان زینت استفاده کرده که فاقد بو و عطر می باشند و دسته ای دیگر که برگهای زیبا با شیارهای عمیق داشته بسیار معطرند که از این گروه به علت دارا بودن اسانس در صنایع عطرسازی ، آرایشی و داروسازی استفاده می کنند.

Plargonium roseum

P. copitatum

P. edoratissimum

P. graveolens.

عده ای از گیاهان این تیره دارای تانن ، اسید گالیک، مواد رزینی و موسیلاژ می باشند.

۱) مشخصات گیاهشناسی :

شمعدانی عطری گیاهی از خانواده Geraniaceae میباشد. گیاهان این تیره عموماً علفی بوده و ندرتاً حالت چوبی بخود میگیرند. که این حالت چوبی شدن در قاعده ساقه ها قابل رؤیت می باشد و بسیار ترد و شکننده میباشد. گیاهانی هستند که در مناطق سردسیر یکساله و در مناطق گرمسیر به صورت چند ساله نیز یافت میشوند و از نظر شکل ظاهری نیز با یکدیگر تفاوت نشان میدهند.

برگها متناوب و استیپولدار میباشند. ساختمان برگ از یک دمبرگ اصلی و یک برگ در انتها تشکیل یافته است. دمبرگها و برگها پوشیده از کرک میباشد. لبه های برگ دارای بریدگیهایی بوده که به برگ یک حالت پنجه ای میدهد مخصوصاً در جنس پلارگونیم در اثر مالش برگها بوی ملیحی استشمام میشود که مربوط به اسانس آن میباشد. که در غده های کوچکی به اندازه ۰/۱ * ۱/۱۲ میلیمتر و بیشتر در قسمت سطح بالای برگ که با چشم

غیر مسلح قابل رؤیت است جمع میگردد.

ساقه از محل قاعده دارای انشعابات زیادی میباشد و ارتفاع گیاه را تعیین می کند که $70-90\text{cm}$ میرسد .

گلها نر و ماده منظم شامل پنج کاسبرگ آزاد یا متصل بهم در قاعده و پنج گلبرگ میباشد.

مادگی از پنج برچه تشکیل می یابد که در هریک ۱۰-۱ تخمک جای دارد. تخمدان آنها پس از رسیدن به میوه

خشک تبدیل میشود. گلها برنگ بنفش، قرمز و صورتی ظاهر می شود.

۲) شرایط آب و هوایی:

ژرانیوم و پلارگونیم گیاهانی هستند طالب آب و هوای گرم همراه با آب فراوان که در ارتفاعات ۴۰۰-۱۲۰۰ متر کشت میشوند. در این شرایط هوا نباید مرطوب باشد چون باعث بیماری زنگ شده و ریزش برگها را سبب میشود که خود مستقیماً در میزان اسانس تأثیر میگذارد، همچنین هوای خیلی خشک همراه با بادهای گرم باعث کاهش میزان اسانس میشود.

در مناطقی که شرایط آب و هوایی گرم داشته و متوسط درجه حرارت در زمستان به ۵-۸ درجه سانتیگراد بالای صفر میرسد و در زمستان یخبندان وجود ندارد ژرانیوم و پلارگونیم به صورت چند ساله کشت میشوند و یک نوبت کشت برای ۵-۶ سال کافی بوده و بعد از سال ششم به علت کاهش میزان اسانس باید تجدید کشت شوند. در مناطق گرمسیر که گیاه به صورت چندساله کشت میشود در اثر گرمای شدید برگها به طرف پایین افتاده و میزان اسانس کاهش پیدا میکند اما خود گیاه نسبت به شرایط مقاوم است. بعلت حساسیت گیاه پلارگونیم و ژرانیوم به درجه حرارت های پایین کمتر از ۲ درجه سانتیگراد که باعث از بین رفتن گیاه می شوند. در مناطق معتدل و سردسیر به صورت گیاه یکساله کشت میشوند. در مناطقی که زمستانهای ملایم دارد میتوان با پوششی از کود پوسیده و خاک برگ پس از آخرین برداشت ریشه ها را برای سال بعد محافظت نمود.

۳) شرایط خاک :

بطور کلی شمعدانی نسبت به نوع خاک حساسیت نشان میدهد. کشت آن در خاکهای لومی با زهکشی مناسب ایده آل میباشد. اگر خاک حاصلخیز مملو از مواد آلی و هوموس باشد از خود عکس العمل مثبت نشان می دهد. پلارگونیم و ژرانیوم در خاکی با خلل و فرج که رطوبت در فصل زمستان و در فصل بارندگی در خود نگه ندارد رشد میکند. خاکهای رسی که باعث ماندن آب در زمین شده باعث پوسیدگی ریشه می شود و عدم زهکشی آب و ماندن آن در خاک باعث یخبندان شده و ریشه ها صدمه می بینند.

خاکهای رسی و آهکی باعث کاهش میزان اسانس می شوند. خاکهای ماسه ای و سبک با مواد غذایی فراوان بیشترین نتیجه را میدهد.

میزان اسانس در اثر خشکی خاک کاهش مییابد اما کیفیت اسانس نسبت به گیاهانی که مرتباً آبیاری میشوند بهتر است. خاکهای سبک میزان اسانس بیشتری نسبت به خاکهای سنگین (رسی) دارند. $PH=7-8$

۴) مرحله کاشت:

۴،۱) انتخاب زمین: با توجه به نکاتی که در قسمت شرایط خاک گفته شد زمین کشت را انتخاب کرده زمین باید آفتابگیر و بدور از سایه درختان و احیاناً ساختمان باشد. شمعدانی به نور مستقیم آفتاب نیاز فراوان دارد و در شرایط نور کافی میزان اسانس افزایش می یابد. همچنین آب تحت الارضی نباید بالا باشد چون باعث پوسیدگی ریشه میشود.

۴،۲) تهیه زمین: برای تهیه زمین بعد از مطالعات مقدماتی شامل تعیین بافت خاک، تعیین PH و تجزیه و آنالیز مواد موجود اقدام به تهیه زمین می نماییم. در صورت فقر غذایی زمین باید مواد غذایی لازم شامل کود دامی و کودهای شیمیایی فسفات و پتاسه را به خاک اضافه نموده و عملیات شخم در پاییز انجام گرفته تا دوباره به محض مساعد شدن شرایط آب و هوایی زمین جهت کشت آماده باشد. عمق شخم ۲۵-۳۰ cm بوده و پس از آن جهت خرد کردن کلوخه ها و از بین بردن بقایای علفهای هرز و مخلوط نمودن کود با خاک یک نوبت دیسک زده تا زمین کاملاً آماده شود.

۴، ۳) کشت و تکثیر:

تکثیر شمعدانی بیشتر توسط قلمه صورت می گیرد. در مناطق سردسیر با زمستانهای سرد که نمیتوان گیاه اصلی را برای چندین سال در زمین نگهداری نمود. اقدام به تهیه خزانه در گلخانه با شرایط حرارت و رطوبت قابل کنترل می نماییم. برای تکثیر ابتدا بستر کشت مناسب که مخلوطی از ۲/۳ ماسه و ۱/۳ خاک برگ پوسیده

(هوموس) را آماده می نماییم. و آنرا به قطعات با اندازه مناسب تقسیم نموده تا عملیات آبیاری و وجین و سایر موارد نگهداری قابل کنترل باشد. سپس در داخل خزانه به فاصله ۲-۳cm قلمه ها را کشت می نماییم. بدین ترتیب که با فرو بردن میخکهای مخصوص گودالی در زمین به عمق ۵-۶cm ایجاد نموده به نحوی که ۲/۳ قلمه داخل ماسه قرار گیرد و پس از کاشت آنها را آبیاری می نماییم. در ابتدای امر باید از نور مستقیم آفتاب محافظت شوند برای این کار میتوان از حصیر یا شاخ و برگ درختان به عنوان سایه بان استفاده نمود. آبیاری در ابتدای امر باید با فاصله نزدیک و حجم کم صورت گیرد. زیرا آبیاری زیاد باعث پوسیدگی ریشه می شود. این روال تا ریشه دار شدن قلمه ها ادامه دارد و پس از ریشه دار شدن قلمه ها فاصله آبیاری بیشتر می شود. به نحوی که گاهی فاصله آبیاری به دو هفته میرسد. پس از حدود ۴۵-۶۰ روز قلمه ها ریشه دار می شوند. در این مدت باید شرایط رطوبت و حرارت تحت کنترل بوده و در حداقل میزان خود بوده تا از رشد رویشی قلمه ها جلوگیری شود. زیرا در فضای کم قلمه ها در رقابت برای جذب نور بوده و حالت علفی پیدا کرده و در زمان انتقال ایجاد مشکل می نماید. در طول دوره نگهداری عمل تهویه باید صورت گیرد زیرا رطوبت بالا در این مدت باعث بیماری زنگ می شود و برگها زرد شده و ریزش می کنند.

در طول مدت نگهداری رطوبت در روز کمتر از ۴۰٪ و در شب بیشتر از ۸۰٪ نباید باشد.

زمان تهیه قلمه زمانی است که رشد رویشی گیاه اصلی متوقف شده است. در این مدت از ساقه هایی که نه زیاد علفی و نه زیاد چوبی باشند اقدام به تهیه قلمه می نماییم. قلمه ها باید ۲-۳ جوانه و ۱۵-۲۰ سانتی متر طول داشته باشند.

لازم است جهت کاهش تبخیر و تعرق برگها قلمه حذف شوند. وجود یک عدد برگ در انتهای قلمه بلامانع است. انتهای قلمه که در زمین قرار می گیرد باید مورب بریده شود تا سطح جذب و سطح تماس با خاک افزایش پیدا کرده و این امر در ریشه دهی آن کمک می کند. همچنین بهتر است عمل برش از زیر یک جوانه برگ صورت

گیرد. و این عمل باید با وسیله تیزی مانند قیچی باغبانی بایستی صورت گرفته تا به جوانه آسیبی وارد نشود. قلمه های گرفته شده نباید در معرض نور خورشید قرار گیرند زیرا رطوبت خود را از دست می دهند.

در صورت رشد بیش از حد قلمه ها اقدام به حذف جوانه انتهایی جهت جلوگیری از رشد می نماییم.

درجه حرارت در طول دوره نگهداری نباید از ۲۰ درجه سانتیگراد بالاتر رفته و به علت طولانی بودن دوره نگهداری که گاهی به ۶-۷ ماه میرسد باید درجه حرارت پس از ریشه دهی در حداقل دمای ممکن نگهداری شود. اما از ۳-۵ درجه سانتیگراد کمتر نشود.

در بهار بعد از برطرف شدن سرمای بهاره و خطر یخبندان می توان قلمه های ریشه دار را به زمین اصلی منتقل نمود. در این صورت با وسیله ای مانند بیل قلمه ها را از قسمت زیرین به نحوی از بستر خارج می نماییم که آسیبی به ریشه ها وارد نشود. و سریعاً به محل کشت منتقل می کنیم. اگر چنانچه فاصله محل خزانه تا محل کشت اصلی زیاد باشد باید قلمه ها را در جعبه های مخصوصی بستهبندی نمود و جهت کشت ارسال نمود. قلمه ها را در زمین اصلی روی خطوطی که فاصله آنها ۹۰-۱۰۰ سانتی متر و در هر هکتار ۲۸-۳۰ هزار قلمه و فاصله دو بوته ۳۰-۴۰ باشد کشت می نماییم. سعی شود در هنگام کشت پای بوته ها فشرده شود تا هوای آن خارج شده و از خشک شدن ریشه ها جلوگیری شود. بعد از کشت باید اولین آبیاری صورت گیرد. بعد از کشت قلمه ها یک رکود نسبی مشاهده میشود که در این حالت با یک تغذیه کودی به موقع میتوان به رفع این حالت اقدام نمود.

۵) داشت:

۵،۱) آبیاری (نیاز آبی): شمعدانی پلارگونیم و ژرانیوم از نظر احتیاج به آب فوق العاده حساس می باشد. اگر

آبیاری صحیح صورت گیرد سریعاً توسعه می یابد و در مناطق گرمسیر در یکسال میتوان دو نوبت برداشت نمود.

آبیاری یکی از فاکتورهای مهم در کشت پلارگونیم و ژرانیوم می باشد. بدون آب ممکن است در اثر آب و

هوای خشک گیاه از بین برود. شرایط کشاورزی به طور عمومی تأثیر قابل توجهی بر روی کیفیت اسانس دارد.

در صورتیکه شرایط خشکی ایجاد شده و ادامه داشته باشد رشد گیاه به تأخیر میافتد.

فاصله آبیاری قبل از خشک شدن سطح خاک بمدت ۳ روز می باشد. مقدار آب و مراحل آبیاری در کشت بستگی به خشکی محیط و جنس زمین دارد. زمان آبیاری را از روی علائم ظاهری بوته ها و تغییر رنگ شاخ و برگ به رنگ سبز تیره میتوان تشخیص داد. در کشت تحت سیستم آبیاری قطره ای که در دو طرف خطوط لوله فرعی بفاصله ۵۰ cm از یکدیگر و فاصله بوته ها ۴۰-۳۰ cm ارتفاع گیاه حدود ۶۰-۴۰ cm رسیده بود.

میزان اسانس آن ۰/۱۴٪ بوده است.

آبیاری می تواند به طرق مختلف انجام گیرد. مانند آبیاری فاروئی یا شیاری که در این صورت بوته ها در قسمت روی پشته ها قرار گرفته و بدون اینکه آب مستقیماً با ساقه ها در تماس باشد آبیاری می شود. و بخاطر اینکه ژرانیوم و مخصوصاً پلارگونیم به بوته میری حساس می باشند روش مناسبی است. زیرا اسپورهای قارچها و نماتد در اثر شناور شدن در آب خود را به گیاه میرسانند و باعث آلودگی گیاه میشوند. روش آبیاری قطره ای دارای محاسنی چون عملکرد مناسب و صرفه جویی در مصرف آب و کنترل علفها می باشد.

۵،۲) کود دهی (نیاز کودی):

در هنگام تهیه زمین میزان ۲۰-۳۰ تن کود دامی پوسیده در هکتار پخش نموده و با خاک مخلوط می نماییم. همچنین میزان ۲۰۰ کیلو در هکتار کود فسفات آمونیم را همراه با شخم پاییزه با خاک مخلوط می نماییم. علت این امر این است که اگر چنانچه در ابتدای کشت اقدام به این عمل نماییم در ابتدای رشد گیاه نخواهد توانست از این کود استفاده کند.

کود اوره در طی دوران رشد در صورت مشاهده علائم زردی ناشی از کمبود ازت به میزان ۱۵۰-۲۰۰ کیلو در هکتار داده میشود و نیازی به مخلوط کردن با خاک نمیباشد. در طول دوره رشد ۲-۳ نوبت باید کود سرک اضافه نمود.

البته میزان نیاز کودی گیاه با توجه به جنس خاک و میزان مواد آلی آن متفاوت است.

۶) بیماریها :

تعدادی از بیماریهای گیاهی بر روی تیره شمعدانی فعالیت می کنند. عوامل مهم بیماریزا در شمعدانی ، قارچها، باکتریها و نماتدها می باشند. استفاده از روشهای شیمیایی، اجرای تناوب زراعی، رعایت نکات صحیح بهداشتی _ زراعی، تأمین حاصلخیزی خاک، شرایط آبیاری مطلوب، از بین بردن بوته های آلوده و باقیمانده گیاهان و کنترل علفهای هرز در کنترل عوامل بیماریزا مؤثر میباشد.

از بیماریهای قارچی میتوان به موارد ذیل اشاره نمود:

۶،۱) بیماری پوسیدگی ریشه

قارچهای مختلفی نظیر پی تیوم Pytiume, فوزاریوم Fuzarium, فیتوفترا Phytophthora سبب پوسیدگی ریشه و

گاهاً بوته ها میشوند. این قارچها اکثراً خاکزی بوده و از طریق هوا نیز قابل انتشار می باشند.

تناوبهای زراعی مناسب، بیشتر کردن فاصله آبیاری جهت کاهش رطوبت و سیستم آبیاری مطلوب جهت جلوگیری از تماس مستقیم آب با گیاه از راههای مبارزه با آن می باشد و در صورت مشاهده آلودگی حذف بوته های آلوده راه مؤثری می باشد. از جمله عوامل پوسیدگی ریشه می توان به نماتد اشاره نمود که باعث پوسیدگی ریشه میشود و بوته های آلوده حالت سبز خشک به خود می گیرند و ریشه ها حالت قهوه ای و مغز ساقه ها نیز حالت قهوه ای به خود میگیرد.

از جمله بیماریهای دیگر که رطوبت زیاد باعث بوجود آمدن آن میشود میتوان به زنگ اشاره نمود.

این بیماری بیشتر در خزانه که تراکم بیشتر و در گلخانه ها که رطوبت زیاد می باشد قابل مشاهده است . زیرا زنگها کاملاً رطوبت پسند بوده و تحت شرایط مرطوب خساراتی را بوجود میآورند. علائم بیماری به صورت جوشهایی با نقاط قرمز کوچک که بعداً قهوهای تیره میشوند روی برگها ظاهر میشوند. برگهای مبتلا زرد و سپس قهوه ای و خشک شده و در صورت ادامه آلودگی ریزش می کنند .

کاهش رطوبت با تهویه مناسب در گلخانه ها، رعایت فواصل آبیاری و کاهش تراکم بوته ها در جلوگیری

از بروز این بیماری مؤثر میباشد.

۷) علفهای هرز :

علفهای هرز با گیاهان در آب، مواد غذایی و نور رقابت می کنند. مخصوصاً در ابتدای رشد که گیاه هنوز قدرت رقابت با علفهای هرز را ندارد. گیاه به سختی از این حالت صدمه می بیند. تأثیر علفهای هرز بر روی گیاهان زراعی مثل اثر آفات و امراض نباتی قابل رؤیت نیست اما اغلب تا ۵۰٪ و اگرچنانچه تحت کنترل قرار نگیرند تا ۸۰٪ موجب نقصان عملکرد و محصول خواهند شد. علفهای هرز سازگاری وسیعی با محیط بومی خود داشته و با دارا بودن روشهای مختلف تولید مثل و تکثیر به شدت با گیاهان زراعی برای جذب آب و مواد غذایی خاک، نور و فضای رشد رقابت می کنند. آنها چون رشد سریع و قابلیت بیشتری در مصرف عوامل نامبرده نسبت به گیاهان زراعی دارند نتیجتاً برتری ویژه ای پیدا خواهند کرد.

در مناطق خشک و نیمه خشک علفهای هرز در مزرعه به هنگام آبیاری مقدار زیادی از آبی را که گیاه میتواند از آن استفاده کند به مصرف می رسانند. وجود علفهای هرز در مزرعه به هنگام برداشت محصول ایجاد مزاحمت میکند. و در نهایت در صورت برداشت به همراه محصول باعث کاهش ارزش مواد حاصل مانند اسانس میشوند. به علاوه علفهای هرز برای بسیاری از حشرات و بیماریها به عنوان پناهگاه و میزبان عمل کرده و بعضی نیز خود انگل گیاهان می باشند.

از جمله علفهای هرز میتوان به تاجریزی، سلمه تره و تاج خروس اشاره نمود که از طریق بذر سریعاً تکثیر حاصل می نمایند. و سورگوم و پیچک که از طریق ساقه های زیرزمینی قابل تکثیر می باشند.

از جمله علفهای هرزی که به صورت انگل باعث خسارت می شود سس میباشد. این انگل دارای ساقه های زرد رنگ بوده که با ایجاد مکینه هایی بر روی ساقه ها و برگها در اثر جذب مواد غذایی گیاه باعث ضعف گیاه و زردی آن میشود به دلیل اینکه این انگل هم از طریق جنسی (بذر) و هم غیر جنسی (ساقه ها) تکثیر حاصل میکند لذا در کنترل آن باید دقت کرد و در این راستا باید نکات زیر را رعایت نمود.

۱- از انتقال قلمه‌های آلوده به مزرعه خودداری نمایید.

۲- قبل از انتقال، بوته‌های آلوده را حذف نمایید.

به محض مشاهده اولین آثار این انگل باید نسبت به ریشه کن نمودن آن اقدام نمود زیرا در غیر اینصورت باعث آلودگی شدید در مزرعه میشود.

روشهای مبارزه با علفهای هرز :

ژرانیوم و پلارگونیم به تنهایی قادر به رقابت با علفهای هرز نیستند لذا هدف از کنترل آنها بایستی این باشد که تعادل بین نبات - علف هرز را به نفع گیاهان برهم زده و برای رسیدن به این منظور البته روشهای مختلفی نظیر کنترل زراعی، مکانیکی و شیمیایی که می توانند به صورت ترکیبی نیز بکار برده شوند.

(الف) روشهای زراعی: در هنگام تهیه زمین با کمک دیسک و هرس و بعد از کاشت با استفاده از کولتیواتور می توان علفهای هرز را نابود ساخت . سایر روشهای زراعی مانند شخم عمیق در پاییز، استفاده از کودهای آلی کاملاً پوسیده و استفاده از وسائل و ابزار تمیز می تواند مانع ورود علفهای هرز به مزرعه گردد. بکار بردن به موقع کودهای شیمیایی و در زمانی که بیشترین تأثیر را روی گیاه و کمترین امکان استفاده برای علفهای هرز را داشته باشد یکی دیگر از روشهای زراعی کنترل علفهای هرز محسوب میشود.

(ب) روشهای مکانیکی : منظور از این روشها انجام عملیات مکانیکی است که علف هرز را از بین ببرد. وجین با دست یکی از روشهای معمول بوده و کاهش عملکرد محصول اغلب به خاطر دیر انجام گرفتن و یا ناکافی بودن دفعات وجین با دست می باشد. در طول دوره رشد ۲-۳ نوبت وجین لازم می باشد و بعد از هر وجین باید آبیاری صورت گیرد.

(ج) روشهای شیمیایی: استفاده از سموم شیمیایی در شرایطی که سایر روشها اعمال میشود کمتر مورد استفاده قرار می گیرد . ولی در شرایط خاص مانند بالا بودن هزینه های کارگری یا در کشتهایی که وسعت

زیاد دارند میتوان از سموم شیمیایی جهت کنترل علفهای هرز استفاده نمود. از سموم علفکش قبل از کاشت که مخصوص علفهای هرز میباشد که از طریق بذر تکثیر میکنند میتوان به سم ترفلان اشاره نمود. این سم را به صورت امولوسیون دو در هزار در سطح خاک پخش نموده و به عمق ۵-۱۰ cm با خاک مخلوط می نمایند.

۸) برداشت :

با توجه به اینکه مصرف پلارگونیم و ژرانیوم به طور اخص در تهیه اسانس می باشد لذا زمان برداشت باید موقعی باشد که حداکثر اسانس را بتوان از حجم معینی از گیاه بدست آورد. برداشت هنگامی صورت می گیرد که گیاه حداکثر رشد رویشی را نموده و در حال شکوفه کردن است. در مناطق سردسیر و معتدل ممکن است یک چین کامل و یا احياناً دو چین در سال برداشت شود ولی در مناطق گرمسیر چندین چین در سال برداشت صورت می گیرد. اولین برداشت ممکن است ۶ ماه بعد از انتقال قلمه ها به زمین اصلی صورت گیرد که این مدت بستگی به شرایط آب و هوایی و تغذیه ای دارد. برداشت دوم بستگی دارد به رشد برگهای جدید که قبل از رسیدن سرما باید برداشت صورت گیرد. برداشت با دست و بوسیله داسهای مخصوصی انجام میگیرد. در هنگام برداشت چنانچه به عنوان گیاه یکساله کشت میشود از محل قاعده ساقه عمل برش صورت میگیرد و در صورتی که به صورت چند ساله باشد از بالای ساقه برداشت صورت گیرد تا جوانه های کافی برای رشد بعدی وجود داشته باشد. در بعضی مناطق که دو چین برداشت صورت میگیرد ۷۰٪ اسانس مربوط به برداشت اول و ۳۰٪ مربوط به برداشت دوم میباشد.

اولین برداشت دارای بیشترین اسانس و بهترین کیفیت میباشد. مزارع کهنه میزان اسانس کمتری نسبت به مزارع نو دارند.

گلها میزان اسانسی در حدود ۰/۱۵-۰/۱۵۸٪ و برگها ۰/۰۸-۰/۰۷٪ دارند.

گياهان برداشت شده بايد سريعاً تقطير شوند چون هواي گرم در اثر تبخير باعث کاهش سريع اسانس

ميشود.